

SZÜLETÉSEK ANYAKÖNYVEZÉSE

Gyermekek állampolgársághoz való hozzáféréseinek javítása és a hontalanság megelőzése

[Mi a kérdés?](#)

[Mit tehetek frontvonalbeli menekültügyi dolgozóként?](#)

[Milyen változásokra van szükség szakpolitikai szinten?](#)

[További háttér-információ a kérdéstről és további források](#)

MI A KÉRDÉS?

A gyermek születése anyakönyvezésének elmulasztása **kockázatnak teheti ki a gyermekeket** és súlyos **emberi jogi jogsértéseket** okozhat.

- Az a gyermek, akinek születését nem anyakönyvezték, fokozott kockázatnak van kitéve, hogy nem minősül egyetlen ország állampolgárának sem és nem képes hozzáférni más jogokhoz sem, mint például oktatáshoz, jóléti juttatásokhoz és egészségügyi ellátáshoz.
- Egy születéskor nem anyakönyvezett, menekült gyermek feltehetően nem tud úti okmányokhoz jutni és nem tudja legálisan átlépni a határokat, így nagyobb a kockázata annak, hogy veszélyes utat kelljen bejárnia egy biztonságos ország eléréséhez.
- A hontalan menekült gyermek fokozott kockázatnak lehet kitéve, hogy rendkívüli szegénységben él hosszabb időszakokon át és kizsákmányoló helyzetekbe kényszerül a túlélés érdekében, ezek közé tartoznak az emberkereskedelem, a gyermekmunka, a gyermekházasság, a gyermekkatonává válás, vagy más visszaélések.

MIT TEHETEK FRONTVONALBELI MENEKÜLTÜGYI DOLGOZÓKÉNT?

A 4 Kulcsszó: Felismerés, Feljegyzés, Átirányítás, és Tudakozódás

1. Ismerje fel a hontalanság kockázatát

Egy menedékkérő gyermek nyilvántartásba vételekor ne feltételezze, hogy a gyermek állampolgársága azonos a szülőkével vagy a születési országukéval. Vegye fontolóra a születés anyakönyvezésének jelentőségét és érzékenyen tegyen fel kérdéseket, amelyek segítségével azonosítható a hontalanság kockázata. Például:

- Anyakönyvezték a gyermek születését? Nem volt lehetséges a gyermek születésének anyakönyvezése a menekült státuszával kapcsolatos körülmények miatt (pl. mert a gyermek útközben született, vagy a születés anyakönyvezéséhez szükséges kapcsolatba lépni a hatóságokkal abban az országban, ahonnan menekült)? **[Megjegyzés: a menekültektől nem várható el, hogy kapcsolatba lépjenek a hatóságokkal abban az országban, amelyben üldöztetéstől félnek]**
- Rendelkezik a gyermeknek születési anyakönyvi kivonattal? Beszerezhető születési anyakönyvi kivonat?

- Ha a gyermek rendelkezik születési anyakönyvi kivonattal, ez az állampolgárság igazolása?
- Ha a gyermek rendelkezik születési anyakönyvi kivonattal, mindkét szülő szerepel rajta? Ha nem, okozhat ez nehézségeket a gyermek számára abban, hogy bármelyik szülővel azonos állampolgárságúnak ismerjék el?
- Ütközött a gyermek anyja problémákba a gyermeke születésének anyakönyvezésénél női mivolta miatt? Olyan országból származik vagy jelenleg olyan országban van az anya, amely nőknek nem biztosít a férfival azonos jogokat egy gyermek születésének anyakönyvezéséhez vagy az állampolgárságuk átadásához?

További kérdések elérhetőek itt: [Hontalanság Azonosítása: Kérdések, amelyek segítenek azonosítani a gyermek hontalanságát \(annak kockázatát\)](#)

2. Jegyezze fel a születés anyakönyvezésének hiányát és az esetleges hontalanságot

Ha megállapítja, hogy egy gyermek születését nem anyakönyvezték és/vagy egy gyermeknél fennáll a hontalanság kockázata, jegyezze fel ezt a fontos információt a gyermekre vonatkozó bármely iraton. Ne jegyezze fel a feltételezett állampolgárságot semmilyen iraton, kivéve akkor, ha a gyermek rendelkezik az állampolgárság igazolásával. Ha egy formanyomtatványon nem szerepelnek mezők a hontalanság pontos feljegyzésére, jegyezze fel ezt valahol a formanyomtatványon, hogy legyen feljegyzés, és tájékoztassa a szülőt (szülőket), a gondozót, vagy a gondviselőt erről, valamint arról, hogy ez fontos lehet a gyermek számára a jövőben. Őrizzen meg másolatokat bármely releváns dokumentumról is a dossziéjában, hogy szükség esetén később elérhetőek legyenek.

3. Irányítsa a gyermeket szaktanácsadáshoz, támogatáshoz és tájékoztatáshoz

Próbálja meg kideríteni, hogy lehetséges-e a gyermek születésének anyakönyvezése, és irányítsa a gyermeket olyan szervezethez, amely gyermekjogokra, hontalanságra és állampolgárságra specializálódott abban az országban, ahol Ön dolgozik, hogy megtudja, tudnak-e segíteni. Néhány [tagunk](#) esetleg tud segíteni. Osszon meg a születési anyakönyvi hivatal vagy más illetékes ügynökségek által kiadott hasznos tájékoztató kiadványokat abban az országban, ahol dolgozik, például: [ezt az UNHCR adta ki Bosznia-Hercegovina vonatkozásában](#). Töltse le és használja az [útmutatónkat/poszterünket](#) menekültügyi válaszban résztvevők számára és a [rövid útmutatónkat](#) menekültek és menedékkérők számára.

4. Tudakozódjon a születések anyakönyvezéséről és a hontalanságról.

Némi további információ szerepel az alábbiakban és jóval több a weboldalainkon (linkek alább). Tudjon meg többet a születések anyakönyvezéséről és a gyermekkori hontalanság megelőzéséről itt:

- Nézze meg a [webináriumunkat a születések anyakönyvezéséről és a hontalanság megelőzéséről](#).
- Hontalan Utazások: [Születések anyakönyvezése](#) és a [gyermekek jogai](#)
- ENS (European Network on Statelessness, Európai Hontalanügyi Hálózat) Tematikus Tájékoztató: [Születések anyakönyvezése és hontalanság megelőzése Európában: bevált gyakorlatok meghatározása és fennmaradó akadályok](#)

- [UNHCR Tájékoztató: Születések anyakönyvezése](#)
- [UNICEF: Mi a születések anyakönyvezése és miért számít?](#)
- UNHCR és UNICEF: [Háttér-megjegyzés a nemi megkülönböztetésről a születések anyakönyvezésében](#)

MILYEN VÁLTOZÁSOKRA VAN SZÜKSÉG SZAKPOLITIKAI SZINTEN?

- **Az államoknak garantálniuk kell azonnali, ingyenes és egyetemes hozzáférést a születések anyakönyvezéséhez és születési anyakönyvi kivonatokhoz**, amelyek megállapítják a törvényes személyazonosságot és a családi kapcsolatokat minden gyermek anyakönyvezését követően, függetlenül a szülei bevándorlási vagy állampolgári/állampolgársági státuszától. A születést igazoló okirati bizonyítékot minden gyermek részére ki kell állítani, azokat is beleértve, akik utazás közben születnek, ha nem volt módjuk a születés anyakönyvezésére az utazás folyamán.
- A születési anyakönyvvezetők, az állampolgársági döntéshozók, a gyermekek szociális munkásai, a bírók és más illetékes tisztviselők részére **biztosítani kell megfelelő képzést a gyermekkori hontalanságról**.
- **Fel kell számolni a születések anyakönyvezésének és az állampolgárság gyermekek általi megszerzésének akadályait**, például a nehézkes bizonyítási követelményeket, a megfizethetetlen díjakat, a diszkriminatív gyakorlatokat, a bonyolult eljárásokat, és az adatmegosztást a kórházaktól és születési anyakönyvvezetőktől a bevándorlási végrehajtási tisztviselőkhöz.
- **Az államoknak teljes körű jogi biztosítékokat kell bevezetniük az állampolgársági jogszabályokba** minden olyan helyzet kezelésére, amelyben gyermekek hontalannak szülehetnek a területükön; ahol részleges biztosítékok vannak életben, ezeket meg kell erősíteni, hogy minden esetben megelőzzék a hontalanságot; és a biztosítékokat maradéktalanul alkalmazni kell a gyakorlatban, hogy garantálják a gyermek állampolgársághoz való jogát.

TOVÁBBI HÁTTÉR-INFORMÁCIÓ A KÉRDÉSRŐL ÉS TOVÁBBI FORRÁSOK

Úton lévő vagy száműzött menekülteknek született gyermekek esetén nagyon nehéz lehet megfelelni a születés anyakönyvezésére vonatkozó bizonyítási követelményeknek. Az európai országok eltérő szabályokkal rendelkeznek a születések anyakönyvezéséhez előírt bizonyítékokról. Sok állam megköveteli a bizonyítékot a születés idejéről és helyéről és legalább az egyik szülő személyazonosságáról a gyermek születésének anyakönyvezéséhez, de a menekült szülők nem feltétlenül rendelkeznek ilyen bizonyítékokkal, ha a gyermekük útközben született, vagy ha hontalanok, okmányok nélkül élnek, vagy nem rendelkeznek kulcsfontosságú dokumentumokkal.

A problematikus születés-anyakönyvezési gyakorlat súlyosbíthatja a hontalanság kockázatát a menekültek gyermekei körében. A szülők állampolgárságára vonatkozó információ elengedhetetlen a gyermek állampolgárságának, illetve a hontalanság kockázatának megállapításához, mivel a legtöbb gyermek az állampolgárságot származás alapján szerzi meg az egyik vagy mindkét szülő révén. Sok gyermeket azonban úgy vesznek nyilvántartásba, mint aki szüleivel azonos állampolgárságú, anélkül, hogy megvizsgálnák, hogy a gyermek valóban rendelkezik-e azzal az állampolgársággal. A születés anyakönyvezésére vonatkozó szigorú bizonyítási követelmények, a késedelmes anyakönyvezésért kiszabható pénzbüntetések és bonyolult bírósági eljárások, illetve az

anyakönyvvezetők törvényi kötelessége, hogy az irreguláris migránsokat bejelentsék a bevándorlási hatóságoknak, mindezek akadályozhatják a szülőket a születés anyakönyvezésében. Ezek a gyakorlatok mind fokozzák a [gyermekkori hontalanság kockázatát Európában](#).

A nemzetközi jog védi a gyermekek állampolgársághoz való jogát. Minden gyermeknek joga van az állampolgársághoz, amit a nemzetközi jog egyértelműen rögzít (például a [Gyermek Jogairól szóló ENSZ Egyezmény](#) 7. Cikke, amely minden európai államra nézve kötelező érvényű). **A nemzetközi jog** ugyancsak előírja, hogy az államok jogi biztosítékokat vezessenek be a hontalanság megelőzésére, például jogot biztosítani az állampolgárság megszerzésére a születési országukban azon gyermekek számára, akik egyébként hontalanok lennének. A születés anyakönyvezése létfontosságú a törvényes személyazonosság megállapításához és a gyermekkori hontalanság megelőzéséhez, a születési anyakönyvi kivonat pedig elengedhetetlen bizonyítékok, amelyek segítségével igazolható az állampolgárság.

Csak az európai országok mintegy felében léteznek teljes körű biztosítékok, hogy védelmet nyújtsanak a gyermekkori hontalanság ellen. Egyes országokban a törvény sok gyermeket kizár, mert megköveteli, hogy a gyermek vagy valamelyik szülő jogszerűen tartózkodjon a fogadó államban. Más országokban a törvény kérelmezési eljárást és díjfizetést ír elő, ami sok gyermeket megakadályoz abban, hogy állampolgárságot szerezzen. A tisztviselők, szülők és gyermekek sokszor nem tudnak arról, hogy jogi biztosítékok léteznek, és a tisztviselők néha nem alkalmazzák a biztosítékokat, mert a gyermek hontalansága nem került megállapításra.

A hontalan és/vagy az állampolgárság igazolásával nem rendelkező gyermekek gyakran tapasztalhatnak számos nehézséget, beleértve a hozzáférés akadályait az oktatáshoz, jóléti juttatásokhoz és egészségügyi ellátáshoz. Előfordulhat, hogy nem utazhatnak a lakóhelyük szerinti országon kívülre, például nagyszülőket vagy más rokonokat meglátogatni. A felnőttkor elérésekor további nehézségekkel küzdenek: nem tudnak dolgozni, felsőoktatáshoz hozzáférni, lakást bérelni vagy ingatlant vásárolni, vagy sok más alapvető tevékenységet vállalni, illetve a kizsákmányolás fokozott kockázatának lehetnek kitéve.

Szerezzen további információt

[Európai Hontalanügyi Hálózat](#)

[Hontalan Utazások](#)

[Hontalansági Index](#)

[UNHCR Hontalanság Felszámolásának weboldala](#)

[Az UNHCR Hontalansági Önképző Modul](#)

[Hontalanügyi és Befogadási Intézet](#)

[Állam nélkül](#)

Végezzen el egy kurzust a [Hontalanügyi és Befogadási Intézetnél](#) vagy a [Melbourne-i Egyetem szervezésében](#).

Európai szervezetek [kapcsolatba léphetnek az ENS-szel](#) képzési lehetőségekkel kapcsolatban. [Ugyancsak feliratkozhat a levelezőlistánkra/hírlevelünkre is](#), követhet minket a közösségi médiában és támogathatja

„NEM JÁRTUNK ISKOLÁBA, MERT A NAGYBÁTYÁMMAL EGYÜTT DOLGOZNUNK KELLETT A TÚLÉLÉSÉRT. EZ NEM KÖNNYŰ. SOKSZOR MEGÁLLÍTOTT A RENDŐRSÉG ÉS LETARTÓZTATÁSSAL ÉS PÉNZBÍRSÁGGAL FENYEGETETT, MERT NEM VOLT SZEMÉLYAZONOSÍTÓ KÁRTYÁM. FÉLELEMBEN ÉLTEM.”

~ RAMAN, SZERBIÁBAN SZÜLETETT ÉS ÉLT HONTALANKÉNT, MIELŐTT MEGSZEREZTE A SZEMÉLYAZONOSSÁGÁT IGAZOLÓ DOKUMENTUMOKAT (FORRÁS: UNHCR ÉS UNICEF, GYERMEKKORI HONTALANSÁG FELSZÁMOLÁSA EURÓPÁBAN)